

Det druknede landskab

Erfaringer fra våde sæsoner, og hvordan landbruget påvirkes af vandlidende marker

v. Helle Møller Holm og Lone Juul

5. Maj 2025

Foto: SEGES

STØTTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

 Precilience

Co-funded by
the European Union

SEGES
INNOVATION

Landbruget oplever stigende udfordringer med for meget vand

September 2017

Opråb: Lodsejere sejler væk i åvand

AF: PIA PAGAARD M. MADSEN, PIMA@AMTSAVISEN.DK
Publiceret 20. september 2017 kl. 08:32

Viborg Stifts Folkeblad
d. 20. september 2017

Januar 2018

Jyllandsposten 8/1-2018

Danmark drukner i vand fra oven - og fra neden

Man bør overveje at lave åerne større og dybere, så de kan flytte mere vand, mener professor. Naturfredningsforening tror ikke, man kan grave sig ud af problemet.

LARS FROM
lars.from@jp.dk

Det kan dog være et problem, hvis man også tager hensyn til, at der er nogle underdimensionerede åer, som laves brede og dybe. Det kan transportere vand væk,« lyder det fra Olesen.

Overset klimatilpasning
Han mener, at nedbør og grundvand kan komme over de

Alt, alt for meget vand efterlader en regning på milliarder

Jyllandsposten 9/1-2018

Vandet ødelægger landmændenes marker: - Det er helt tosset

Tveast.dk, d. 13. januar 2018

SEGES
INNOVATION

TV MIDTVEST d. 19. september 2017,
nyhedsudsendelse kl. 19:30

Våde marker i 2023

Foto: SEGES

Foto: SEGES

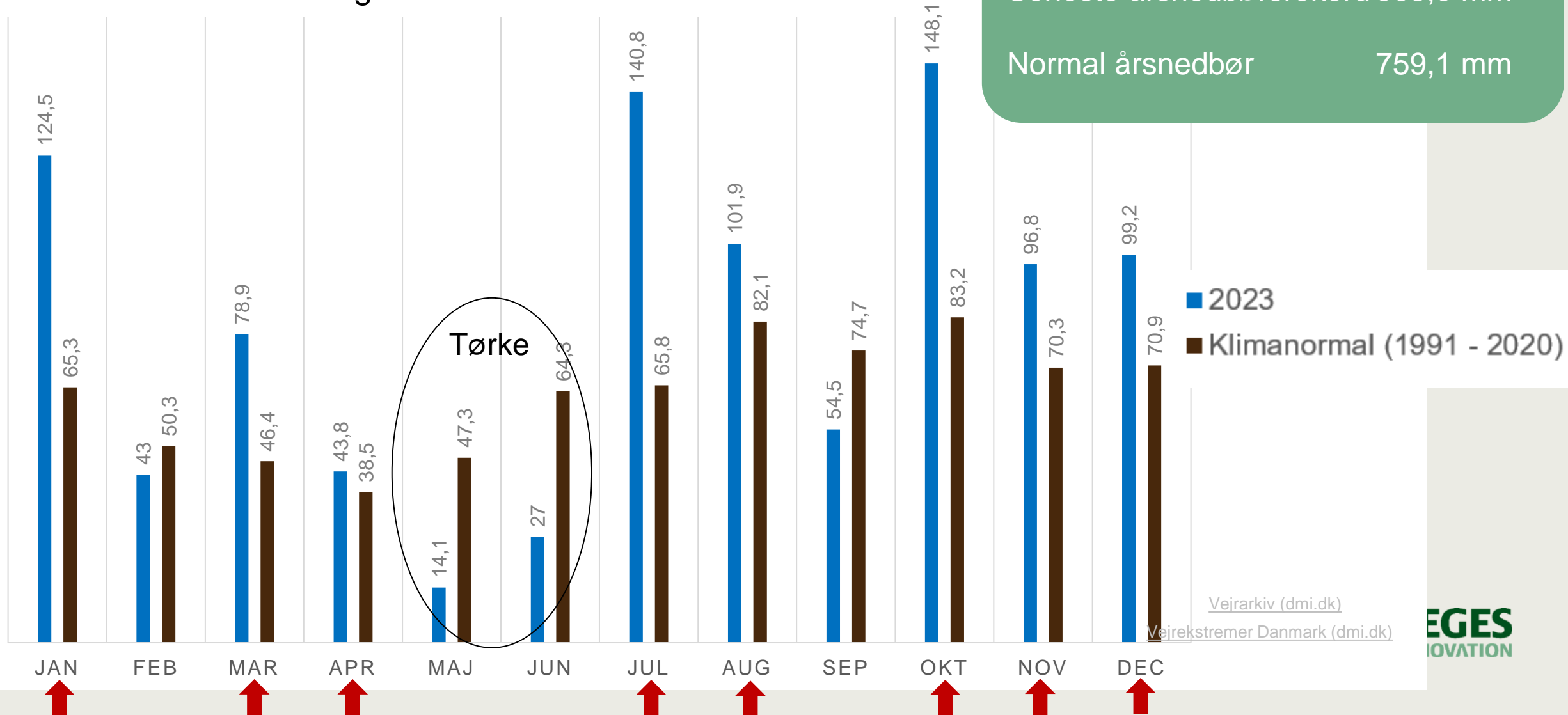
Foto: SEGES

Jorden er mættet med vand, og grundvandet står usædvanligt højt flere steder i landet ([Geus, 2023](#)).

2023: Et rekord nedbørsår

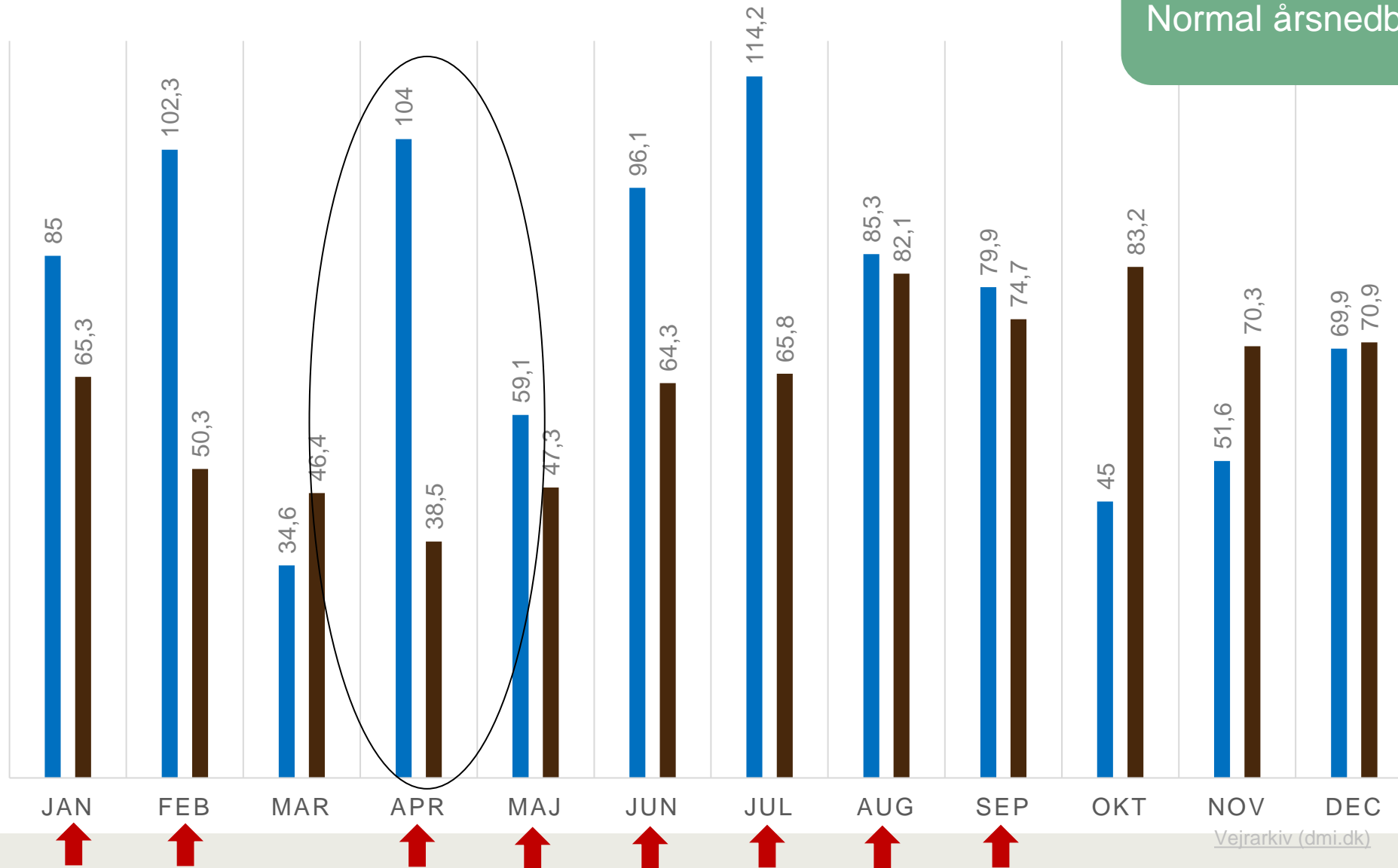
Ekstremt store udsving

MÅNEDSNEDBØR

2024: Endnu et vådt år

MÅNEDSNEDBØR

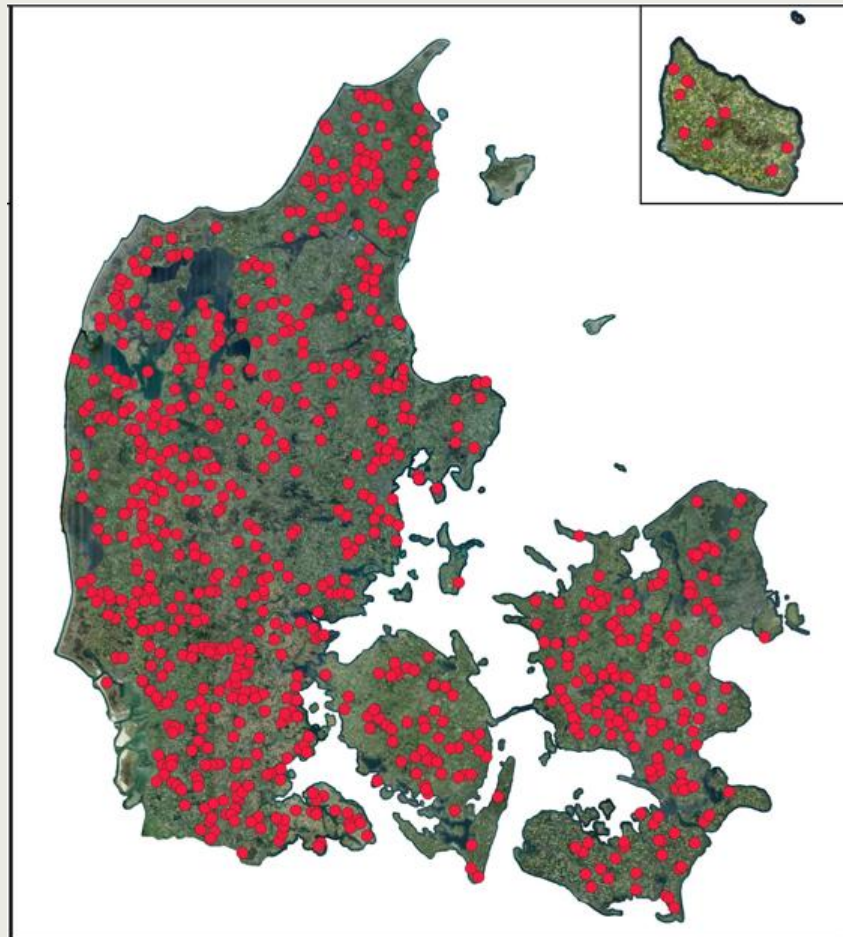
2024: Årsnedbør 927,0 mm
Normal årsnedbør 759,1 mm

■ 2024
■ Klimanormal (1991 - 2020)

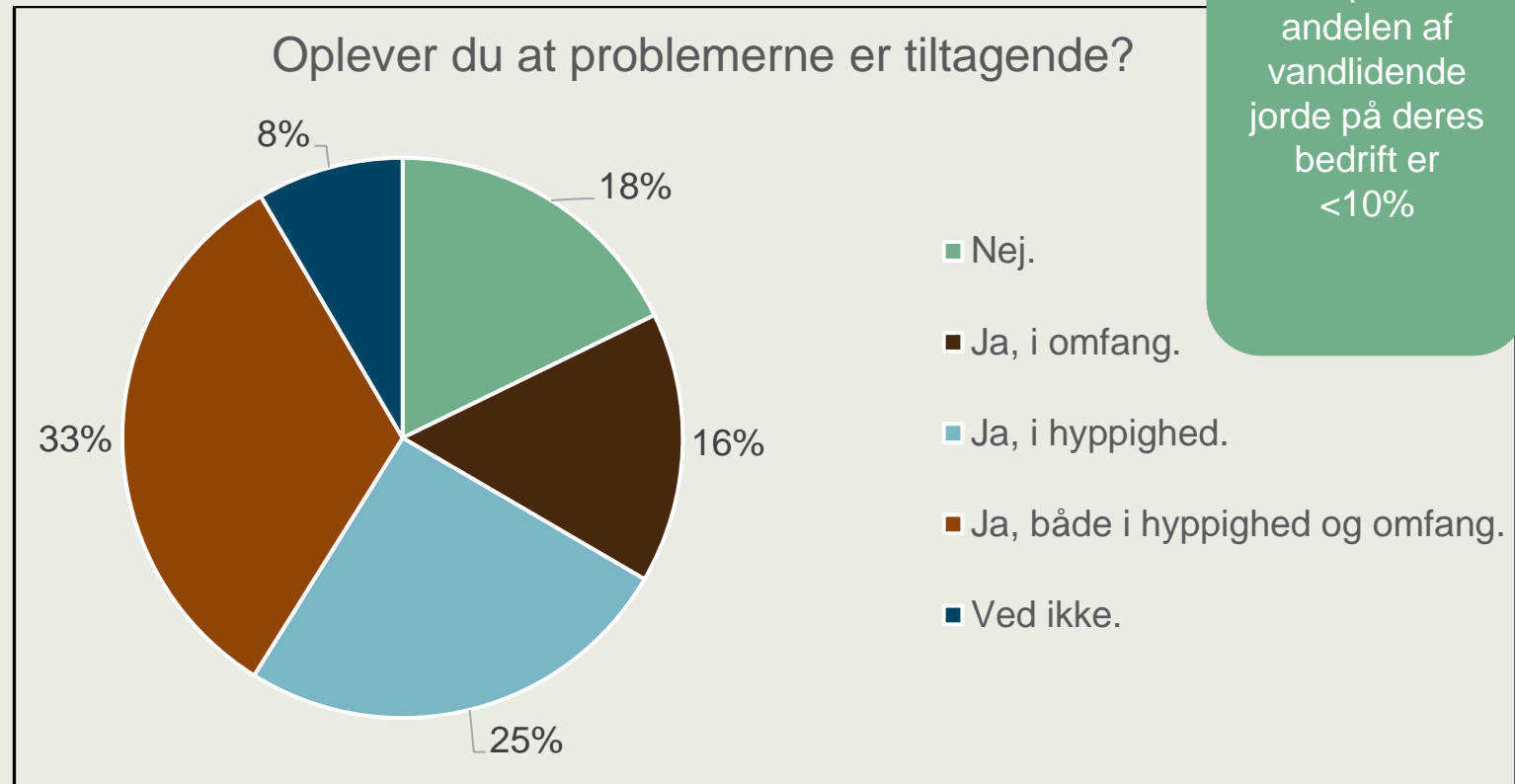
Våde og vandlidende marker opleves som et stigende problem

Spørgeskemaundersøgelse i foråret 2023

– svar fra over 800 landmand (> 50 ha) med udfordringer på egne jorde

● Bedrifter med vandlidende jord

72% oplever at andelen af vandlidende jorde på deres bedrift er <10%

Det er der flere årsager til

Stigende mængder nedbør

Gamle, slidte og underdimensionerede drænsystemer

Jordsætning

Ringede infiltrationsevne

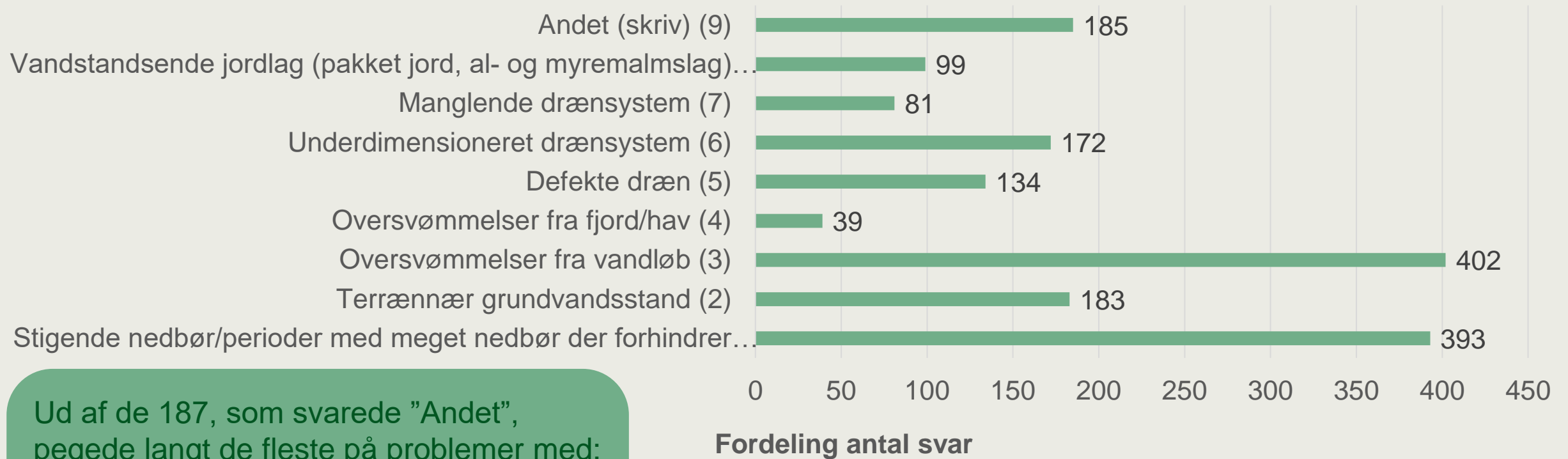
Stigende terrænnær grundvandsstand

Dykkede dræn

Øget afstrømning i vandløb og ændret vandløbsvedligeholdelse

Foto: Martin Stoltenberg Hansen

Hvad anser du for årsag(er) til, at dine marker er vandlidende?

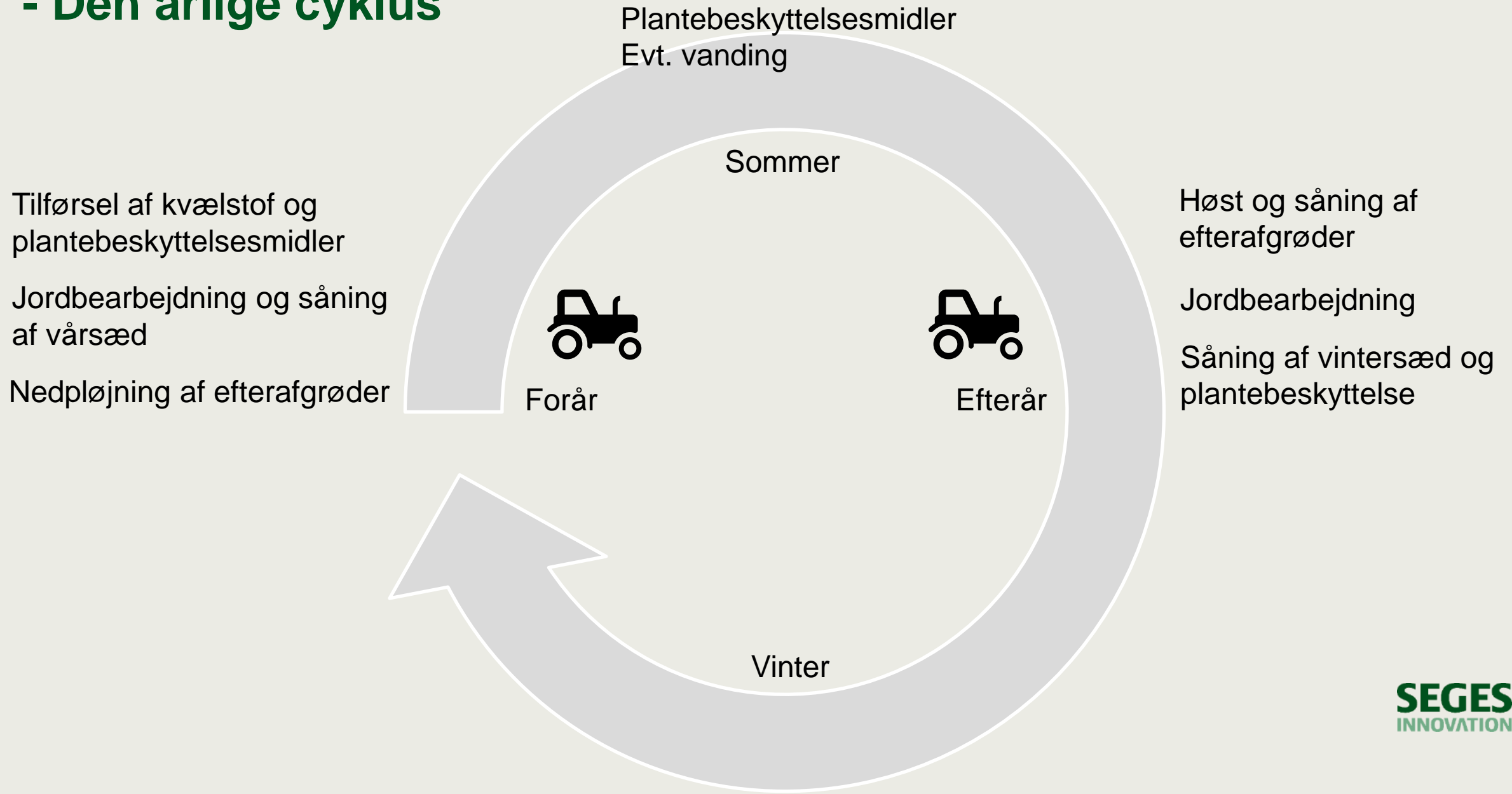

Ud af de 187, som svarede "Andet", pegede langt de fleste på problemer med:

- Manglende vandløbsvedligeholdelse (130)
- Manglende oprensning af grøft (13)
- Problemer med dræn (12)

Påvirkningen på landbrugsproduktionen

- Den årlige cyklus

Konsekvenserne afhænger af hændelser, tidspunkt osv.

Konsekvenser ifm. for meget vand kan bl.a. være:

- Rettidighed i markoperationer udfordres
- Jordens bæreevne reduceres
- Risikoen for at jorden komprimeres øges
- Skader kan være mere eller mindre permanente
- Afgrøder bliver måske ikke sået til tiden eller har ringe udvikling

Udsættes såning af vårbyg til	Udbyttetabet (kg/ha/dag)	Udbyttetab (% pr. dag) Normalt udbytte i vårbyg er ca. 60 hkg pr. ha.
10. april – 3. maj	60	1
3. maj – 21. maj	109	1,8

Konsekvenserne afhænger af hændelser, tidspunkt osv.

Yderligere konsekvenser

- Lavere jordtemperatur og langsommere opvarmning
- Mindre roddybde
- Begrænset rodudvikling
- Faldende næringsstofoptagelse
- Øget udvaskning
- Øget ukrudtstryk pga. mindre konkurrenceevne
- Lavere udbytte (mindre fortjeneste)

Koblede ekstreme hændelser er problematiske for landmanden, samfundet, miljøet, naturen og klimaet

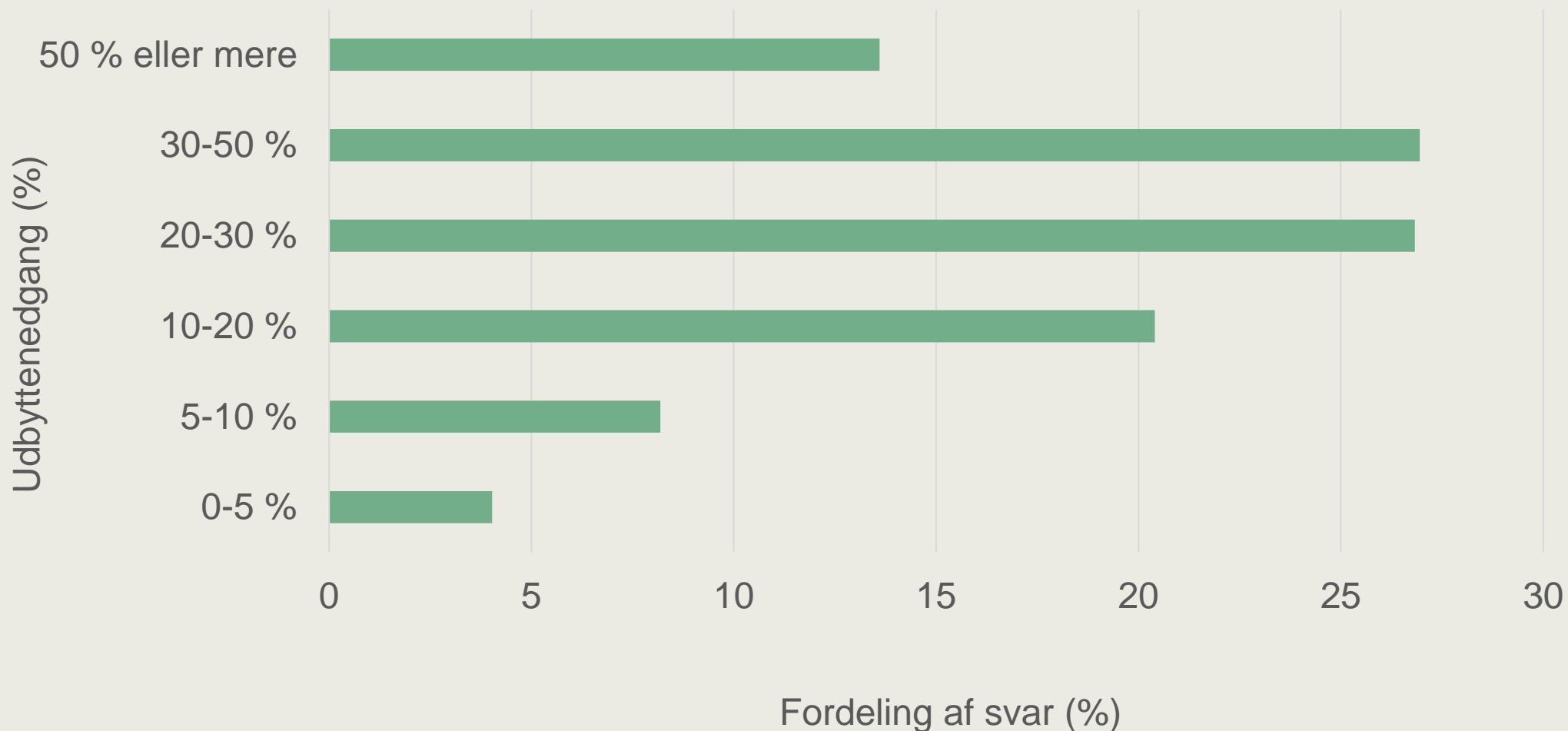
For meget vand

Uforudsigelighed!

For lidt vand

Hvor meget estimerer du at det gennemsnitlige udbyttetab er på arealer, hvor du oplever problemer med for meget vand?

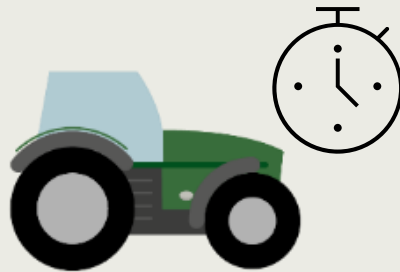

Hvilke dyrkningsmæssige udfordringer oplever du?

Pletter i marken med helt eller delvist ødelagte afgrøder (603)

Udskydelse af aktiviteter i marken pga. våde forhold (501)

Jorden har dårlig bæreevne - høj risiko for skadelig jordpakning/Jorden er umulig at køre på/Hele eller dele af marken er oversvømmet (325/276/270)

Har været nødsaget til at fravælge visse afgrøder i sædskiftet (223)

Men hvad tænker landmændene så om fremtiden?

Langsigtet planlægning, men her og nu løsninger er afgørende

Klimaforandringer eller tilfældige hændelser?

Tiltagende udfordringer med overskydende vand, tørke, men særligt koblede hændelser

Dræning er et centralt værktøj

Midlertidig vandparkering

Fremtiden kalder på samarbejde

Landbruget kan ikke løse udfordringerne alene

Helhedsorienterede

Multifunktionelle

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Co-funded by
the European Union

SEGES
INNOVATION

Co-funded by
the European Union